

Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny, w tym z Gminnego programu wspierania rodziny w Gminie Boćki za rok 2023

Rada Gminy Boćki Uchwałą Nr IX/63/11 z dnia 29 grudnia 2011 r. wyznaczyła GOPS w Boćkach jako podmiot właściwy do realizacji zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodzin.

W świetle założeń ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by działania i decyzje względem rodziny były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji (pomoc społeczna, szkoła, sąd, policja) oraz partnerów. Do zadań własnych gminy wynikających z w/w ustawy należy m.in. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Boćki na lata 2022-2024 został przyjęty uchwałą Rady Gminy Boćki NR XX/141/2021 z dnia 28 grudnia 2021 roku.

W/w program zawiera w swoich działaniach zadania należące do zadań własnych gminy z zakresu wspierania rodziny określone w przepisach art. 176 i zadania zlecone określone w art. 177 ustawy.

Celem głównym Programu jest rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

W programie określono cele szczegółowe (operacyjne), które rozwinięto o działania, realizatorów, wskaźniki, przewidywane efekty. Określono czas realizacji i źródła finansowania.

Cele strategiczne Programu:

1. Wsparcie rodzin z dziećmi w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
2. Zapewnienie bezpieczeństwa rodzinom – przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji funkcji rodziny
3. Wsparcie rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej.
4. Wsparcie kadry zajmującej się pomocą na rzecz rodziny.

Adresatami Programu są rodziny z dziećmi przeżywające trudności w realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Uzupełniający charakter będą miały działania powszechnie skierowane do rodzin lub ich członków, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Mowa tu o ogólnodostępnych działaniach promujących wartości rodzinne i wspólne spędzanie czasu wolnego oraz o ofercie poradnictwa specjalistycznego. Część działań skierowana jest do specjalistów pracujących z rodzinami objętymi pomocą.

Realizatorami Programu są instytucje zawodowo zajmujące się wspieraniem i pomocą rodzinom z Gminy Boćki przy współpracy partnerów lokalnych. Program służy realizacji gminnej polityki rodzinnej. Większość celów i zadań ujętych w Programie ma charakter stały, co uwarunkowane jest prawidłową realizacją zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Ad. 1 Wsparcie rodzin z dziećmi w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Rodzina w pierwszej kolejności powinna mieć możliwość samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami, co pozwala zwiększyć jej szansę na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz stymuluje aktywność własną, wyzwala potencjał i pozwala na uczenie się nowych umiejętności. Jednak często piętzące się problemy uniemożliwiają rodzinie samodzielne przezwyciężenie trudnych

sytuacji życiowych, w związku z czym pomoc powinna być udzielana szybko i profesjonalnie, doprowadzając w miarę możliwości do życiowego usamodzielnienia się rodzin.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny, ochronny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowywaniem a także przeciwdziałanie dziedziczeniu niepożądanych społecznie zjawisk.

Aby system wsparcia rodzin dobrze funkcjonował wszystkie działania na rzecz rodzin powinny być zintegrowane, komplementarne i podejmowane przy interdyscyplinarnym oddziaływaniu licznych partnerów. Realizacja tych działań powinna odbywać się dzięki wykorzystaniu szeroko rozumianej oferty instytucjonalnej i infrastruktury społecznej gminy, która to dysponuje jednak ograniczonym potencjałem o charakterze edukacyjnym, kulturowym i socjalnym.

Gmina nie oferuje żadnych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 prowadzonych przez podmioty publiczne i niepubliczne, w tym żłobków i klubów dziecięcych, opiekunów dziennych.

Na terenie Gminy Boćki funkcjonują 2 szkoły podstawowe, w tym grupy przedszkolne w ramach placówek oraz Punkt Przedszkolny. W 2023 r. Punkt Przedszkolny w Boćkach dysponuje 25 miejscami, uczęszczało 19 dzieci. Przy Szkole Podstawowej w Boćkach są trzy oddziały przedszkolne dysponujące 75 miejscami, uczęszczało 69 dzieci. W Szkole Podstawowej w Andryjankach są dwa oddziały przedszkolne. Do grupy przedszkolnej uczęszczało 18 dzieci a do oddziału przedszkolnego 13 dzieci.

Ważną rolę w obszarze wzmocnienia funkcji opiekuńczych i wychowawczych rodziny odgrywają placówki wsparcia dziennego przeznaczone dla dzieci i młodzieży do 18 roku życia. Placówka wsparcia dziennego w formie opiekuńczej zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań. Na terenie gminy nie funkcjonują placówki wsparcia dziennego.

W ramach powyższego celu należy czynić starania aby dzieciom i młodzieży organizować i współfinansować wypoczynek, w tym wypoczynek aktywny, uczący alternatywnych sposobów spędzania czasu wolnego a tym samym poprawiający kondycję fizyczną. Należy dążyć do organizowania ciekawych zajęć pozalekcyjnych, pozaszkolnych, w tym warsztatów, zajęć tematycznych, festynów, inicjatyw sportowo-rekreacyjnych, pikników rodzinnych, imprez okolicznościowych służących poszerzeniu wiedzy, zainteresowań dzieci i młodzieży, zagospodarowaniu czasu wolnego, integracji rodzin (umacnianiu więzi rodzinnych, promowanie wartości rodzinnych, ukazujących rolę rodziny w społeczeństwie, służących zmianie modelu funkcjonowania rodziny).

Integruje się rodziny poprzez działania instytucji i organizacji funkcjonujących na terenie gminy.

Stowarzyszenie kultury sportowej Klub Sportowy KP Bocian Boćki realizował swe cele statutowe w stosunku do rodzin, dzieci, mieszkańców. Stworzył aktywne formy spędzania czasu wolnego poprzez umożliwienie śledzenia rywalizacji sportowej, integrując społeczność. W ramach Klubu funkcjonują drużyny, orlików, trampkarzy, seniorów.

W 2023r. w systematycznych treningach minimum 2 razy w tygodniu pod okiem kadry trenerskiej, trzy osoby) uczestniczyło w swoich kategoriach 60 osób. Sporadyczny udział w zajęciach bierze do 10 osób nie stowarzyszonych z Klubem Sportowym Bocian. Każdy z treningów wiąże się z systematyczną pracą wychowawczą i profilaktyką dotyczącą zagrożeń i uzależnień (alkohol, tytoń, narkotyki) Klub Sportowy Bocian systematycznie współpracuje z Wydziałem Prewencji Policji w Bielsku Podlaskim. W ramach integracji klub przy wsparciu finansowym samorządu zorganizował

wyjazd na mecz Jagiellonii z Cracovią i na mecz Polska Mołdawia na Stadion Narodowy do Warszawy. W wyjazdach uczestniczyło po 45 osób. W 2023r. członkowie Klubu systematycznie uczestniczyli w akcjach społecznych. Wygrali również plebiscyt na najpopularniejszy klub w finale pokonując Orłęta Czyżew. Młodzież z wszystkich grup wiekowych zobowiązana jest do pomagania ludziom starszym w utrzymywaniu porządku (odśnieżanie, pomoc w sprzątaniu, robienie zakupów itp.). W meczach KPP Boćki, rozgrywanych na terenie Klubu uczestniczy do 150 osób. Stronę klubową w mediach społecznościowych obserwuje 5000 osób. Trenerzy, wychowawcy, rodzice poprzez zainteresowanie sportem i wolontariatem kształtują pozytywne cechy charakteru. Klub tworzy warunki do aktywnego wypoczynku, do zagospodarowania czasu wolnego, integruje, zawodnicy poprawiają kondycję fizyczną.

Szkoła Podstawowa w Boćkach organizowała liczne przedsięwzięcia promujące wartości rodzinne, integrujące rodziny, wydarzenia okolicznościowe. Zorganizowano ślubowanie klas I, organizowano wigilie klasowe, zabawę karnawałową, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Rodziny, Dzień Dziecka. W w/w przedsięwzięciach uczestniczyło ok. 70 rodzin a ok. 700 uczestników. Podejmowane działania miały na celu integracje rodzin poprzez umacnianie więzi rodzinnych, promowanie wartości rodzinnych, pokazywanie roli rodziny w społeczeństwie, poprawę stylu życia, zmianę modelu funkcjonowania rodziny.

Szkoła Podstawowa w Andryjankach również promuje wartości rodzinne i pokazuje rolę rodziny. 1 czerwca 2023r. został zorganizowany „Dzień Sportu” połączony z kiermaszem ciast. W tym dniu rodzice uczniów prowadzili sprzedaż ciasta. Zebrane pieniądze przeznaczono na pomoc dzieciom z Ukrainy, które uczęszczały do Szkoły Podstawowej w Andryjankach. W spotkaniu uczestniczyło 95 dzieci i 42 rodziców.

Zorganizowano Dzień Mamy i Taty połączony z licznymi konkursami i zawodami sportowymi. W spotkaniu uczestniczyła Ochotnicza Straż Pożarna z Andryjanek. W spotkaniu uczestniczyło 95 dzieci i 42 rodziców. Poprzez takie działania wzmacniano więź rodzinną, promowano wartości rodzinne i pokazywano rolę rodziny w społeczeństwie.

Gminny Ośrodek Kultury w Boćkach również organizował liczne przedsięwzięcia i warsztaty integrujące rodziny czy środowiska. Zorganizował m.in. Dzień Kobiet, Piknik Zakończenie L:ata, VII Galę Disco Polo w Boćkach, obchody 105 Rocznicy Odzyskania Niepodległości, współuczestniczył w realizacji gminnych zawodów sportowo-strażackich OSP, Międzynarodowego Festiwalu Folkloru „Podlaskie Spotkania”, zajęcia z zakresu sensoplastyki, zajęcia ruchowo taneczne, wystawy, koncerty. Spotkanie z Alpakami dla klas I-ii, warsztaty robienia mydła Mobilne Laboratorium Przyszłości Dzieci i młodzież efektywnie mogą spędzać czas uczestnicząc w zajęciach pozalekcyjnych, pozaszkolnych. Działania GOK-u są skierowane do różnych grup wiekowych i społecznych. Wydarzenia, gry, zabawy, konkursy łączą pokolenia, angażują różne grupy wiekowe. Jest to dobry sposób na spędzanie czasu wolnego.

Gminna Biblioteka Publiczna w Boćkach organizowała Rajd Rowerowy „Odjazdowy Bibliotekarz” w którym uczestniczyło 70 osób. Raj Rowerowy odbywał się przy współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Boćkach. Celem działań profilaktycznych było propagowanie aktywnie spędzanego wolnego czasu z książką w tle oraz promowanie wolnego czasu od wszelkiego rodzaju używek.

W gminnej Bibliotece organizowano również spotkanie z okazji Dnia Dziecka. Odbyły się zajęcia w ramach dnia głośnego czytania organizowane w ramach wspólnych działań z biblioteką szkolną. W 2023r. zorganizowano spotkania autorskie z Olga Synowiec i Arkiem Winiatorskim, Joanna Żamiejć oraz Tomaszem Szwedem.. w dniu 27.04.2024r. zorganizowano również spotkanie z Dominikiem Sołowiejem dotyczące tematu fake newsów.

W ramach działań profilaktycznych GKRPA w Boćkach zorganizowała dla osób dorosłych i seniorów imprezę okolicznościową pt: „Razem po zdrowe nawyki. Celem działań było propagowanie

oraz przeciwdziałanie nadużywaniu alkoholu przez osoby dorosłe oraz starsze zażywające leki. Po zakończonym spotkaniu profilaktycznym zostało zorganizowana oprawa muzyczna mająca na celu aktywizację seniorów oraz osób dorosłych, najczęściej niepracujących do integracji i zaciśnienia więzi międzypokoleniowej.

Szkoły z terenu Gminy Boćki prowadziły również działania mające na celu promowanie i wspieranie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży. Szkoła Podstawowa w Boćkach realizowała zajęcia rozwijające kreatywność, Laboratoria przyszłości, zajęcia rozwijające kompetencje społeczno – emocjonalne, zajęcia korekcyjno – kompensacyjne, dydaktyczno – wychowawcze, logopedyczne, sks, chór. Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem to ok. 180 osób. Działania miały na celu: rozwiązywanie problemów wychowawczych, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży, wzrost liczby dzieci biorących udział w działaniach.

Szkoła Podstawowa w Andryjankach realizowała działania poprzez rozwijanie zainteresowań i zdolności uczniów. W tym celu przygotowano liczne programy artystyczne na uroczystości szkolne, tj.: akademie z okazji Dnia Edukacji Narodowej, Ślubowanie kl. I, Akademia z okazji 11 listopada, Apel poświęcony Ofiarom Zbrodni Katyńskiej, Akademia z okazji Święta Konstytucji 3 Maja, działania dotyczące Światowego Dnia Zdrowia, spotkania z okazji Dnia Matki, Zorganizowano Turniej Bezpieczeństwo Ruchu Drogowego w Rudce (udział brało 7 uczniów), Ogólnopolski konkurs historyczny „Żołnierze Wykłeci – Bohaterowie Niezlomni” (udział wzięło 17 osób – konkurs plastyczny), XII Ogólnopolski konkurs plastyczny dla dzieci z KRUS pod hasłem „Bezpiecznie na wsi mamy, ryzyko upadków znamy (udział wzięło 8 osób), powiatowy konkurs ortograficzny „Mistrz ortografii, Konkurs gastronomiczny „śniadanie daje moc” i konkurs rolniczy „Moja rola” w Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w rudce (udział wzięły 4 osoby), Konkurs „Wiosna w lesie” (udział wzięło 9 osób), konkurs „Rośliny miododajne”(udział wzięło 10 osób) Ponadto w szkole istnieje kółko szachowe (uczestniczy 6 osób), zespół wokalny (uczestniczy 17 osób), koło plastyczne (uczestniczy 10 osób), Klub Wolontariusza (uczestniczy 8 osób)

Szkoła w Boćkach organizowała wycieczki szkolne dzieciom, liczba przedsięwzięć 116, liczba uczestników – ok. 200. Szkoła w Andryjankach zorganizowała 2 wycieczki jednodniowe do Białegostoku i 1 do Warszawy. Liczba uczestników 45 z klas III-VIII. Zorganizowano wyjazd do Sali zabaw „Wesolandia” w Bielsku Podlaskim, w którym uczestniczyła grupa przedszkolna, wyjazd na Diecezjalne Spotkania Młodych do Drohiczyzna (kl. VII VIII), wyjazd na spektakl „Mała zielona Planeta” do Siemiatycz (grupa przedszkolna i, kl.), kl II, wyjazd na spektakl teatralny „Calineczka” do Siemiatycz (kl. 0-III). Wycieczki miały na celu poznanie kraju, jego tradycji, zabytków kultury i historii, poszerzenie wiedzy z różnych dziedzin życia społecznego, gospodarczego, kulturalnego, upowszechnianie form aktywnego wypoczynku. KRUS również organizował letni wypoczynek dzieciom z rodzin rolniczych.

Gminny Ośrodek Kultury w Boćkach w okresie ferii i wakacji organizował zajęcia dzieciom W okresie wakacji 2023r. organizował wypoczynek dla dzieci w trakcie którego odbyły się : warsztaty kulinarne, warsztaty „zrób to sam, warsztaty teatralne, zajęcia sportowo – rekreacyjne oraz wycieczka do Drohiczyzna oraz Wycieczka do warszawy ze zwiedzaniem LOT AMS.

Gminna Biblioteka Publiczna zorganizowała w 2023r. w okresie wakacyjnym spotkania - Wakacje w Bibliotece dla dzieci i młodzieży, w ramach których w tematyce „co ty pleciesz” zorganizowano 7 spotkań, „ Wakacje z Fredrem” 4 spotkania. Natomiast podczas ferii zimowych zorganizowano spotkania – Ferie z seniorami 4 spotkania. Biblioteka organizowała soboty z grami planszowymi – 4 spotkania

Działalność prowadzi również Katolickie Stowarzyszenie Młodzieżowe w ramach Caritas Diecezji Drohiczyńskiej. Organizacja warsztatów, konkursów tematycznych, przeglądów artystycznych, zajęć tematycznych służących poszerzeniu wiedzy oraz zainteresowań dzieci i

młodzieży oraz zagospodarowaniu czasu wolnego. Czas wolny dzieciom z terenu gminy organizuje także Gminny Ośrodek Kultury, gdzie odbywają się zajęcia, warsztaty, gry i zabawy, w tym integracyjne.

Ponadto na terenie gminy działają świetlice wiejskie. Przy szkołach funkcjonują świetlice szkolne, które zapewniają dzieciom pomoc w nauce i opiekę, wspomagają rozwój dzieci i młodzieży. Rodzice mają dostęp do szerokiej literatury w „Bibliotece Rodzica” w Szkole Podstawowej w Boćkach, książki poruszają problemy wychowawcze, zasad wychowania, sprawy wieku dojrzewania, udzielania pomocy dzieciom w sytuacjach trudnych, stresujących.

Szkoła w Boćkach organizuje dzieciom i młodzieży zajęcia warsztatowe, w tym, m.in. na temat uzależnień, przemocy, empatii, asertywności, komunikacji interpersonalnej, rozpoznawania i nazywania emocji, kultury osobistej, zasad dobrego wychowania, rodziny m.in. w ramach działań profilaktycznych w ramach szkolnych Dni Życzliwości oraz Kampanii przeciwko przemocy i krzywdzeniu dzieci i młodzieży

W szkole w Andryjankach prowadzone były działania profilaktyczne „Zakazany owoc”, „Ciekawość nie zawsze się opłaca”, w ramach „Nasza Planeta – Nasze zdrowie (hasło tegorocznego Światowego Dnia Zdrowia) dzieci malowały plakaty związane z tą tematyką, oraz warsztaty dla nauczycieli „motywacja do edukacji” Odbyło się spotkanie z przedstawicielami Policji na temat „Odpowiedzialność karna małoletnich” i „Bezpieczne ferie”.

Pomoc terapeutyczną psychologa oferuje dla osób uzależnionych, współuzależnionych, członków ich rodzin oraz dotkniętych przemocą w rodzinie Punkt Konsultacyjno-Informacyjny prowadzony przez GKRPA w Boćkach.

Gmina dotychczas nie oferowała swoim mieszkańcom systemu ulg w ramach programów gminnych.

Ad. 2 Zapewnienie bezpieczeństwa rodzinom – przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji funkcji rodziny

Dążono do poprawy jakości życia rodzin poprzez system świadczeń i usług.

Rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb wspierał ośrodek pomocy społecznej poprzez system świadczeń. Łącznie ze świadczeń z pomocy społecznej przyznanych decyzją administracyjną korzystało 27 rodzin z dziećmi o liczbie osób w rodzinach 1116, w tym 65 dzieci. Zazwyczaj rodziny korzystające z pomocy ośrodka korzystają ze świadczeń pieniężnych tj. zasiłków okresowych, zasiłków celowych czy w formie obiadów dzieciom w czasie pobytu w przedszkolu, nauki w szkołach. Wypłacono 83 świadczenia pieniężne, w tym 43 zasiłki okresowe oraz 40 zasiłków celowych.

Z pomocy w formie obiadów w ramach wieloletniego programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 skorzystało 43 dzieci z 21 rodzin. Liczba sfinansowanych posiłków 4984. Posiłki finansowano uczniom w 11 placówkach prowadzących dożywianie, w tym w 2 szkołach na terenie naszej gminy.

Czworgu dzieciom z zaburzeniami psychicznymi przyznano specjalistyczne usługi opiekuńcze w zakresie uczenia i rozwijania umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia oraz usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu - Zrealizowano 1.184 godzin usług opiekuńczych.

W wyniku analizy dokonanej wśród rodzin z dziećmi, które korzystały ze świadczeń z pomocy społecznej ustalono iż podstawą do ubiegania się o świadczenia były m.in. następujące powody:

- ✓ ubóstwo - wystąpiło w 17 rodzinach o liczbie osób w rodzinach 40, w tym 29 dzieci;

- ✓ problem bezrobocia przynajmniej 1 członka rodziny wystąpił w 4 rodzinach o liczbie osób w rodzinach 18, w tym 10 dzieci;
- ✓ bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego w rodzinach wielodzietnych – problem wystąpił w 17 rodzinach o liczbie osób w rodzinach 63, w tym 39 dzieci;
- ✓ wielodzietność (troje i więcej dzieci) – wystąpiła w 8 rodzinach o liczbie osób w rodzinach 40, w tym 22 dzieci,
- ✓ 7 rodzin niepełnych korzystało z pomocy o liczbie osób w rodzinach 22, w tym 12 dzieci;
- ✓ w 10 rodzinach o liczbie osób w rodzinach 38, w tym 19 dzieci występuje problem niepełnosprawności przynajmniej jednego członka rodziny;
- ✓ w 1 rodzinie o liczbie osób 5, w tym 3 dzieci występuje alkoholizm;

Analizując powyższe dane ustalono, że największą grupę podopiecznych ośrodka pomocy społecznej stanowią rodziny, w których występuje problem ubóstwa, niepełnosprawności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego w rodzinach wielodzietnych oraz samotnego wychowywania dzieci. Potrzebą ubiegania się o pomoc stanowi niski dochód rodzin a co za tym idzie nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego i nieumiejętność wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Boćkach wydawał skierowania najbardziej potrzebującym osobom w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanym z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD). W 2023 roku z pomocy Programu korzystało 79 osób. Wydano 52 skierowań.

Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej otrzymały wsparcie w formie stypendiów. Z tej formy pomocy skorzystały 31 dzieci z 31 rodzin, wypłacono świadczenia na kwotę 33 240 z Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami wypłacono na 234 dzieci ze 89 rodzin, wypłacono 2323 świadczeń. W ramach rządowego programu dla rodzin wielodzietnych przyznawano 47 Kart Dużej Rodziny Dzieci w szkołach podstawowych mają zagwarantowane bezpłatne podręczniki.

Pracownicy ośrodka w ramach pracy socjalnej prowadzili w rodzinach działania służące poprawie funkcjonowania, poprawie relacji między jej członkami, wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych. Praca socjalna polegała m.in. na monitorowaniu środowisk, interwencjach, rozładowywaniu konfliktów rodzinnych i przekazywaniu informacji o konfliktach innym instytucjom. Podejmowano rozmowy motywujące do zmiany wizerunku, do poprawnego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej, utrzymania porządku, dbania o higienę, kształtowania norm i wartości, udzielano rodzinom wsparcia, informowano o rodzajach świadczeń przysługujących rodzinie, ukazywano negatywne skutki spożywania alkoholu. Motywowano członków rodzin do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień, terapii dla sprawców przemocy domowej. W działaniach pracownicy współpracowali z innymi służbami i instytucjami.

Prowadzono monitoring sytuacji dziecka w 8 rodzinach zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Pracownicy socjalni podczas wykonywania swoich obowiązków służbowych monitorowali sytuację dzieci w rodzinach, poprzez kontakt z rodziną w jej miejscu zamieszkania.

W Szkole Podstawowej w Boćkach zatrudniony jest pedagog szkolny, specjalny, psycholog, do których można zwrócić się z problemami wychowawczymi, rodzinnymi. Oferują oni wsparcie psychologiczno-pedagogiczne i bieżącą pomoc dla uczniów i ich rodziców oraz nauczycieli.

Rodziny mają także możliwość skorzystania z pomocy specjalistycznej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim (w ramach Punktu Poradniczo-Konsultacyjnego) oraz w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Bielsku Podlaskim. Wsparcie psychologiczne, porady

psychologiczno-diagnostyczne oferuje również ANIMUS - Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży w Bielsku Podlaskim.

Z pomocy prawnej można skorzystać w ramach Rządowego Programu Pomocy Prawnej w Starostwie Powiatowym w Bielsku Podlaskim w dwóch punktach pomocy.

W 2023 roku 4 dzieci przebywało w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, dzieci pochodzą z jednej rodziny. Nie było sytuacji, w których dzieci powróciły do rodzin biologicznych. 1 dziecko przebywające w rodzinie zastępczej usamodzielniało się.

Ad. 3 Wsparcie rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej

Praca z rodziną prowadzona jest przez GOPS przy współpracy instytucji działających na terenie gminy i poza nią, w szczególności w formie:

- poradnictwa socjalnego prowadzonego przez pracowników socjalnych oraz asystenta rodziny, który udziela także poradnictwa rodzinnego,
- poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego, świadczonego przez psychologa i pedagoga zatrudnionych w Szkole Podstawowej w Boćkach,
- konsultacji terapeutycznych w zakresie leczenia uzależnień, udzielanych w ramach działalności GKRPA w Boćkach,
- usług dla rodzin z dziećmi, w szczególności w zakresie wsparcia specjalistycznego, które udzielają m.in. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Bielsku Podlaskim (diagnoza psychologiczno-pedagogiczna dzieci, opiniowanie), Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim (poradnictwo rodzinne, prawne, konsultacje wychowawcze), Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Bielsku Podlaskim (wsparcie prawne, pomoc w zakresie wykonywania władzy rodzicielskiej), ANIMUS - Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży w Bielsku Podlaskim, psycholodzy w ramach projektu „Wsparcie psychologiczne osób niepełnosprawnych i ich rodzin z Powiatu Bielskiego i Siemiatyckiego.

Rolą asystenta rodziny jest wspieranie rodziny, jest to działanie profilaktyczne, a nie kontrolne, ingerujące w samodzielność rodziny. Celem jest doprowadzenie do osiągnięcia przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest nieoddzielenie dziecka od rodziny lub umożliwienie najszybszego powrotu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej do rodziny. Głównym zadaniem asystenta jest prowadzenie zindywidualizowanej pracy z rodziną.

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną, za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych. Opracowywany jest plan pracy z rodziną, nie rzadziej niż co pół roku asystent dokonuje okresowej oceny sytuacji rodziny, sporządza sprawozdania.

W 2023 roku zatrudnionych było 2 asystentów rodziny. Jeden nie świadczył usług asystenckich gdyż przebywał na urlopie wychowawczym. Objętych wsparciem asystenta były 3 rodziny o liczbie dzieci 5 w tych rodzinach. W 2023 r. asystent nie zakończył pracy z żadną z rodzin.

Cele główne pracy asystenta rodziny to m.in.: poprawa zaradności życiowej rodzin, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi, efektywności rozwiązywania problemów życia codziennego, motywowanie do zachowania abstynencji i wytrwania w niej, do poszukiwania pracy, do utrzymania zatrudnienia, do dbania o porządek w domu i higienę osobistą, do dbania o stan zdrowia, monitorowanie sytuacji szkolnej i procesu edukacyjnego dzieci, monitorowanie sprawowania opieki nad dziećmi, wspierania ich rozwoju oraz podniesienie umiejętności wychowawczych, motywowanie do racjonalnego gospodarowania budżetem domowym, organizacje czasu wolnego.

Asystent udzielał pomocy i wsparcia rodzinom w rozwiązywaniu problemów. Udzielał wskazówek wychowawczych rodzicom, w tym m.in. jak budować prawidłowe więzi między jej członkami, na temat aktywnego stymulowania prawidłowego rozwoju dzieci, jak pomagać dziecku w nauce szkolnej, jak wykonywać zalecane przez logopedę ćwiczenia w warunkach domowych, pomagał w nauce oraz w utrwalaniu nabytych wiadomości szkolnych, wyjaśniał polecenia do wykonywania, na bieżąco analizował postępy w przyswajaniu wiedzy szkolnej, wspierał rozwój dziecka. Zachęcał do aktywnego uczestniczenia w życiu szkolnym dzieci. Pomagał w integracji rodziny poprzez wskazywanie form spędzania wolnego czasu, poprzez gry i zabawy.

Asystent udzielał wsparcia informacyjnego, motywującego i emocjonalnego. Przeprowadzał rozmowy dotyczące racjonalnego gospodarowania budżetem domowym, kształtował świadomość dotyczącą efektywnego zarządzania gospodarstwem domowym oraz planowaniem domowego budżetu, kontrolował realizację opłat. Asystent motywował do dbania o stan zdrowia, do wykonywania badań lekarskich, w tym do złożenia wniosku do PPP celem dokonania badań psychologiczno-pedagogicznych dziecka, do zachowania abstynencji.

W swych działaniach kontaktował się z pracownikami ośrodka pomocy społecznej, z wychowawcami dzieci, pedagogiem i psychologiem w szkole. Prowadzono dokumentację dotyczącą pracy z rodziną.

W przypadkach gdy funkcjonowanie rodziny jest trudne opiekę nad rodziną sprawuje także kurator sądowy. Kurator sądowy ma także obowiązek sprawdzenia sytuacji rodziny gdy do sądu wpływa informacja na temat nieprawidłowości w funkcjonowaniu rodziny.

Pracownicy socjalni prowadzili monitoring sytuacji dziecka w 8 rodzinach zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Pracownicy socjalni podczas wykonywania swoich obowiązków służbowych monitorowali sytuację dzieci w rodzinach, poprzez kontakt z rodziną w jej miejscu zamieszkania.

Ośrodek analizuje sytuację rodzin zagrożonych kryzysem, w tym dotknięte przemocą domową. W 2023 wszczęto procedurę Niebieskiej wobec 14 osób.

Rodziny będące pod opieką asystenta nie są objęte pomocą rodzin wspierających. Podejmowane były działania poprzez poszukiwanie im wsparcia wśród bliskich, jednak bez deklaracji dłuższej pomocy z ich strony. Nie funkcjonują grupy wsparcia, grupy samopomocowe – wspierające się wzajemnie i wymieniające doświadczenia.

Brak na terenie gminy instytucji pomocowych poza wymienionymi wspierających rodziny w kryzysie, nie ma możliwości skorzystania z terapii i mediacji. Pomoc terapeutyczna pomaga skutecznie rozwiązywać problemy osobiste, małżeńskie, rodzinne, prowadzi do trwałych zmian i jest bardziej efektywna niż porady i konsultacje.

Czworo dzieci przebywa w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Dzieci mają zapewnione bezpieczne warunki do rozwoju. Gmina współfinansuje ich pobyt.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wystosowała 36 zaproszeń na rozmowy interwencyjno – motywacyjne. Wśród zaproszeń skierowanych do osób podejrzanych o uzależnienie, na rozmowy zgłosiło się 7 osób, z którymi przeprowadzono 12 rozmów. W przypadku 10 zaproszeń skierowanych do członków rodzin osób podejrzanych o uzależnienie, uczestnikami rozmów było 8 osób. Uczestnicy spotkania otrzymali materiały edukacyjne z zakresu uzależnień i przemocy.

Ad. 4 Wsparcie kadry zajmującej się pomocą na rzecz rodziny

W celu poprawy sytuacji rodzin podmioty prowadzące pracę w rodzinie współpracują ze sobą w rozwiązywaniu ich problemów, każdy ze swojej strony prowadzi działania, podmioty wymieniają się

informacjami, każda instytucja realizuje swoje zadania (policja, szkoła, ośrodek pomocy społecznej, służba zdrowia).

Aby zapewnić jak najlepsze efekty w pracy z dziećmi i rodzinami, należy zwrócić uwagę na podnoszenie kwalifikacji przez osoby kierujące działaniami na rzecz dzieci. Należy także kłaść nacisk na dobór takich form i metod pracy, by dzięki nim, poprzez dziecko, móc pozytywnie oddziaływać również na pozostałych członków rodziny.

Osoby zaangażowane w pracę z dzieckiem i rodziną starają podnosić swe kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach, samokształceniu, konferencjach. Kadre zajmującą się pomocą na rzecz rodziny należy wesprzeć poprzez zabezpieczenie środków na system szkoleń, superwizji (cel – wzrost kompetencji pracujących w obszarze wspierania rodziny, wzrost poczucia efektywności pracy osób pomagających).

Pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej uczestniczyli w szkoleniu:

- „co to jest superwizja i jak pomaga w realizacji zadań jednostek organizacyjnych szeroko rozumianej pomocy i wsparcia oraz pracy socjalnej.”
- Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy
- Przemoc domowa – nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie 2023źnia umiejętności. Dokumentacja pracy asystentów rodziny
- Zasiłek stały jako przykład świadczenia z pomocy społecznej.”
- Karta Dużej rodziny – zagadnienia praktyczne z uwzględnieniem archiwizowania dokumentacji
- Rządowy Program Posiłek w Szkole i w domu na lata 2024 – 2028
- Usługi sąsiedzkie i usługi wsparcia krótkoterminowego .

Celem uzupełnienia wiedzy w GOPS prenumeruje się miesięcznik „Doradca w pomocy społecznej”.

W szkole w Boćkach odbyły się 3 szkolenia na temat: Definicja i mechanizmy przemocy, Prawne aspekty przeciwdziałania przemocy w rodzinie, 10 sekund – rola dorosłego w kontekście przeciwdziałania przemocy i krzywdzeniu dzieci

Nauczyciele ze szkoły w Andryjankach uczestniczyli w warsztatach Motywacja do edukacji.

W 2023r. pedagog szkolna ze Szkoły Podstawowej w Boćkach uczestniczyła w szkoleniu „Przyjaciele Zippiego”. Jest to program rekomendowany mający na celu kształtowanie i rozwijanie umiejętności psychospołecznych u małych dzieci w wieku 5-8 lat. Uczy różnych sposobów radzenia sobie z trudnościami i wykorzystywania nabytych umiejętności w codziennym życiu oraz doskonalili relacje dzieci z innymi ludźmi.

Potrzeby w zakresie wsparcia rodzin

Praca z rodziną zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej powinna być prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, w tym opiekuńczych i specjalistycznych, pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego, organizowania dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji poprzez udział w „grupach wsparcia” lub „grupach samopomocowych”.

W celu wsparcia rodziny dziecko może być objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Może być ona prowadzona w formie opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, specjalistycznej lub pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę. Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie opiekuńczej zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizowanie czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań.

Na terenie gminy nie ma placówek wsparcia dziennego. Gmina nie dysponuje także miejscami dla dzieci do lat 3 – brak żłobka, klubów dziecięcych, opiekunów dziennych. Przy przyjmowaniu dzieci do placówek przedszkolnych należy brać pod uwagę potrzeby dziecka i rodziny, w tym przyjmować w pierwszej kolejności dzieci z rodzin wykazujących bezradność w funkcjonowaniu. Nie działają także grupy wsparcia i grupy samopomocowe.

Należy czynić starania aby dzieciom i młodzieży organizować i współfinansować wypoczynek, w tym wypoczynek aktywny, uczący alternatywnych sposobów spędzania czasu wolnego a tym samym poprawiający kondycję fizyczną.

Należy dążyć do organizowania ciekawych zajęć pozalekcyjnych, pozaszkolnych, w tym warsztatów, zajęć tematycznych, festynów, inicjatyw sportowo-rekreacyjnych, pikników rodzinnych, imprez okolicznościowych służących poszerzeniu wiedzy, zainteresowań dzieci i młodzieży, zagospodarowaniu czasu wolnego, integracji rodzin (umacnianiu więzi rodzinnych, promowanie wartości rodzinnych, ukazujących rolę rodziny w społeczeństwie, służących zmianie modelu funkcjonowania rodziny).

W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodzina może być objęta wsparciem rodziny wspierającej. Rodzina wspierająca może przy współpracy asystenta rodziny, pomagać rodzinie w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z najbliższego otoczenia dziecka. Na terenie gminy nie funkcjonowały w 2022 roku rodziny wspierające pomimo ich wcześniejszego poszukiwania. Należy dążyć do pozyskania rodzin wspierających w przypadku wystąpienia takiej potrzeby lub istnienia takich możliwości.

W budżecie gminy należy zabezpieczyć środki na ciągłość zatrudnienia asystenta rodziny. Należy także tworzyć możliwości do podwyższania kwalifikacji zawodowych przez asystenta rodziny. Działania asystenta służą zapobieganiu powstawaniu sytuacji kryzysowej poprzez wczesne reagowanie.

Jeżeli działania służb wspierających rodzinę okażą się niewystarczające to w budżecie należy zabezpieczyć środki na pokrywanie wydatków za pobyt dzieci w pieczy zastępczej czy też w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (zapewnienie bezpiecznych warunków do prawidłowego rozwoju).

Celem poprawy jakości życia rodzin nadal trzeba je wspierać poprzez system świadczeń pieniężnych i niepieniężnych (świadczenia z pomocy społecznej, rodzinne, stypendia, zapewnienie gorącego posiłku, specjalistyczne usługi opiekuńcze dla dzieci ze schorzeniami psychicznymi, i inne w miarę potrzeb). W budżecie należy zapewnić na realizację świadczeń środki własne czy też zadbać o odpowiednią wysokość środków z budżetu państwa.

Jednym z zadań skierowanych do rodziny jest udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, prawnych. Brak jest na terenie gminy podmiotów, organizacji pozarządowych i osób specjalizujących się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny, w tym specjalistycznego poradnictwa. Dostępny jest wąski krąg osób udzielających wsparcia – pedagog i psycholog w szkole oraz w PCPR, w ANIMUS.

W bieżącym roku ponownie osoby lub rodziny z członkiem niepełnosprawnym mogą skorzystać z wsparcia psychologicznego w ramach projektu „Wsparcie psychologiczne osób niepełnosprawnych i ich rodzin z powiatu bielskiego i siemiatyckiego – edycja III”. Zostało zawarte porozumienie pomiędzy Caritas Diecezji Drohiczyńskiej a Gminą Boćki. Wsparcie jest możliwe do dnia 30.06.2023 r.

Ponadto Powiat Bielski z dniem 1 marca 2023 r przystępuje do realizacji Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – edycja 2023” - dedykowany dzieciom do 16 r. z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji

i edukacji oraz osobom niepełnosprawnym posiadającym orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, które wymagają usługi asystenta w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowania w życiu społecznym.

Rodziny nie mają bezpośredniego dostępu do terapii rodzinnej, mediacji. Poszukiwanie specjalistów poza gminą ograniczają możliwości rodzin – finansowe, organizacyjne. Rodziny wykazujące problemy opiekuńczo-wychowawcze muszą mieć wsparcie w bliskim zasięgu i musi to być wsparcie wielokierunkowe aby przyniosło efekty. Należy podejmować działania aby zwiększyć dostęp do poradnictwa rodzinnego, socjalnego, prawnego, psychologicznego, pedagogicznego, w zakresie terapii uzależnień.

Kadrę zajmującą się pomocą na rzecz rodziny należy wesprzeć poprzez zabezpieczenie środków na system szkoleń, superwizji (cel – wzrost kompetencji pracujących w obszarze wspierania rodziny, wzrost poczucia efektywności pracy osób pomagających).

Kierownik Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Boćkach

Izabela Busłowicz